

О.О. СОЗИНОВУ — 80

Виповнилося 80 років Олексію Олексійовичу Созінову — відомому вченому у галузі генетики, селекції, біотехнології та агроекології, доктору сільськогосподарських наук, професору, академіку НАН України та УААН, заслуженому діячеві науки УРСР, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки.

Народився О.О. Созінов 26 квітня 1930 р. у с. Єржово Рибницького району УРСР (нині Республіка Молдова). Трудову діяльність розпочав робітником, механізатором в елітгоспі «Дачне» Одеської області (1944—1948).

У 1954 р. Олексій Олексійович закінчив агрономічний факультет Одеського сільськогосподарського інституту із спеціальності селекція і насінництво. Упродовж 1955—1958 рр. О.О. Созінов — аспірант; 1958—1966 рр. — молодший, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії; 1966—1971 рр. — заступник директора; 1971—1978 рр. — директор Всесоюзного селекційно-генетичного інституту (Одеса); 1978—1982 рр. — перший віце-президент ВАСГНІЛ; 1981—1987 рр. — директор Інституту загальної генетики ім. М.І. Вавилова АН СРСР (Москва); 1987—1990 рр. — голова Президії Південного відділення ВАСГНІЛ (Київ), заступник голови Держагропрому УРСР; 1990—1996 рр. — перший президент Української академії аграрних наук. З 1987 р. і донині — член Президії НАН України, у 1990—2001 рр. — Президії УААН. Упродовж 1987—1992 рр. — віце-президент ВАСГНІЛ, завідувач відділу прикладної генетики і біотехнології Південного відділення ВАСГНІЛ та АН УРСР; 1992—2000 рр. — фундатор і директор Інституту агроекології та біотехнології УААН; 1994—2002 рр. — засновник і завідувач кафедри агроекології та біотехнології Національного аграрного університету.

З 2000 р. Олексій Олексійович — завідувач відділення Інституту агроекології та біотехнології УААН, з 2001 р. — головний науковий працівник цього інституту, нині радник Президії НАН України.

У 1959 р. в Одеському сільськогосподарському інституті він захистив кандидатську дисертацію на тему: «Пивоваренний ячмень на юге Украины», у 1970 р. в Українському науководослідному інституті рослинництва, селекції і генетики ім. В. Я. Юр'єва — докторську дисертацію на тему: «Качество зерна пшеницы юга Украины и пути его улучшения». У 1977 р. йому присвоєно вчене звання професора.

О.О. Созінов уперше запропонував нові генетично обґрунтовані методичні підходи для розв'язання важливої для виробників проблеми — підвищення якості зернових селекційним і технологічним шляхом. Розробив і сприяв розвитку нових наукових напрямів сучасної загальної і молекулярної генетики, селекції та еволюції рослин і тварин. Він уперше запропонував принцип використання алейних варіантів кластерів генів як генетичних маркерів. Опрацьована вченим і його школою генетична класифікація проламів здобула міжнародне визнання, а спосіб ідентифікації генотипів сортів і форм культурних рослин за локусами запасних білків є важливим для сучасного насінництва і сортовипробування. В останні роки вчений активно працює над проблемами геноміки, агросфери XXI ст., збереження біорізноманітності та довкілля в контексті сталого розвитку.

О.О. Созінов — автор і співавтор 18 сортів сільськогосподарських культур, отримав 19 авторських свідоцтв та патентів. Він автор понад 600 наукових праць, у тому числі 8 монографій. У 1989 р. монографія «Поліморфізм белков и

его значение в генетике и селекции» (М., 1985) удостоєна Премії ім. В. Я. Юр'єва НАН України. Під його керівництвом підготовлено 38 кандидатів і 7 докторів наук.

О.О. Созінов є головою спеціалізованої вченої ради в Інституті харчової біотехнології і генетики НАН України, членом спеціалізованої вченої ради в Інституті захисту рослин УААН.

У 1973 р. Олексія Олексійовича обрано членом-кореспондентом ВАСГНІЛ, з 1978 р. — дійсним членом (академіком) ВАСГНІЛ і АН УРСР, дійсним членом (академіком) УААН (1990 р.).

Тривалий час О.О. Созінов був членом комітетів із присудження Ленінських і Державних премій СРСР, Державних премій України в галузі науки і техніки, а також Президії ВАК України. Був віце-президентом Всесоюзного та президентом Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова. Був членом Комісії з питань аграрної та земельної реформи при Президентові України, Комісії з розробки Національної програми розвитку сільськогосподарського виробництва на 1995—2005 рр., Державної комісії з питань реорганізації в галузі науки, Національної комісії з біоетики, дійсним членом (академіком) Російської академії сільськогосподарських наук (1992), Академії аграрних наук Білорусі та Грузії, Академії наук Республіки Казахстан, Академії наук НДР (1978). Він є почесним професором Болгарської академії наук. Визнаний Людиною 1997 р. і Людиною III тисячоліття (США).

О.О. Созінов — головний редактор (1980—2001), нині — заступник головного редактора міжнародного журналу «Цитологія і генетика»,

редактор збірника наукових праць «Агроєкологія і біотехнологія», член редколегії багатьох вітчизняних і зарубіжних часописів з питань генетики, селекції, біотехнології, загального рослинництва, насінництва, зокрема: «Вісник аграрної науки», «Доповіді НАН України», «Генетика» (Росія), «Аграрная наука» (Росія), «Наука и жизнь» (Росія), «Вісник НАУ», «Селекція и семеноводство», «Генетичні ресурси», «Аграрна наука і освіта», «Біотехнологія», «Biologisches Zentralblatt» (Німеччина). Він також член Міжнародного товариства хімії зерна, Європейського товариства селекціонерів, Американської асоціації хімії зерна, Канадського товариства генетиків, Українського міжнародного Комітету з питань науки і культури, Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова, член міжвідомчої комісії з питань біологічної та генетичної безпеки при Раді Національної безпеки і оборони України.

О.О. Созінов нагороджений орденами Леніна (1973), Жовтневої революції (1977), Трудового Червоного Прапора (1971), «За заслуги» III ступеня (2000), багатьма медалями, Почесними грамотами, дипломами ВДНГ СРСР і України. Йому присвоєно звання заслуженого діяча науки і техніки України (1990), лауреата Державної премії Російської Федерації в галузі науки і техніки (1996) і лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки (1997), лауреата Державної Премії ім. В. Я. Юр'єва НАН України (1989). Обирався народним депутатом Верховної Ради СРСР (1988—1991).

Щиро бажаємо Олексію Олексійовичу міцного здоров'я, благополуччя, нових творчих звершень.

**Президія
Української академії
аграрних наук**